

Utbildning lönar sig – särskilt för män

Publicerad: 2017-09-21

Nr 2017:54

Författare: Fredrik W. Andersson, fredrik.andersson@scb.se

arbetar med den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken på SCB.

Fakta

Så undersöktes avgångsstudenterna

Vi undersöker personer [födda](#) 1972, 1977 samt 1982, och som avslutade gymnasieskolan 1991, 1996 och 2001. Avgångsklassernas studenter delas i grupper per 5 procent med avseende på deras avgångsbetyg och vilken kommun de bor i.

Genom metoden kan vi identifiera vilka som tillhörde respektive kommuns toppskikt av gymnasiestudenter, det vill säga de 5 procent som hade högst betyg per kommun. Vi jämför sedan ”toppstudenternas” situation både inkomst- och boendemässigt mot resterande elever i respektive årskullar eller så kallade avgångsår.

Närmare bestämt studerar vi i varje årskull sannolikheten att tillhöra de 5 procent som hade högst inkomst år 2015, samt om de har flyttat från sin hemkommun. Eftersom utfallet är att antingen tillhöra toppskiktet eller att inte tillhöra toppskiktet använder vi oss av en ekonometrisk metod som heter logistisk regressionsanalys när vi utvärderar och analyserar materialet.

I modellen väljer vi att kontrollera (konstanthålla) för individens kön, samt avgångsår, vilket innebär att vi jämför individer med samma kön och samma avgångsklass när vi studerar till exempel sannolikheten att ha en toppinkomst år 2015.

Artikeln bygger på

Registerbaserad arbetsmarknadstatistik (RAMS) och registret över avgångna från gymnasieskolan.

Utbildning lönar sig – särskilt för män

Personer med toppbetyg i gymnasiet har större chans att senare i livet bli höginkomsttagare än de som har lägre betyg. Men skillnaden mellan könen är tydlig. Sannolikheten att få hög inkomst är högre bland män än bland kvinnor.

SCB:s arbetsmarknadsstatistik visar bland annat att ju högre utbildning en person har, desto större är chansen att hon eller han har ett arbete. Det gamla talesättet om att utbildning lönar sig verkar alltså stämma, i alla fall i bemärkelsen att få ett jobb. Men finns det även ett samband mellan toppbetyg och toppinkomst?

I den här artikeln undersöker vi om det finns ett samband mellan att ha höga avgångsbetyg i gymnasiet och att senare i livet ha en hög inkomst. Vi tittar på tre olika avgångsklasser, de som gick ut 1991, 1996 och 2001. Utifrån de kommuner som studenterna bodde i när de gick i gymnasiet delas studenterna in i två grupper. Den ena gruppen består av de 5 procent som hade högst avgångsbetyg från gymnasiet, och som vi i artikeln definierar som toppstudenter. Denna grupp jämförs med alla andra studenter i respektive årskull. För att svara på frågan om det finns ett samband mellan betyg och inkomst tar vi reda på vad toppstudenterna hade för inkomst 2015.

Bland dem som hade toppbetyg när de gick ut gymnasiet var det 19 procent som senare tillhörde gruppen med högst inkomster i sin årskull. Bland dem som inte hade toppbetyg var motsvarande andel 6 procent. Att gå ut gymnasiet med toppbetyg ökar kraftigt sannolikheten att tillhöra gruppen med högsta inkomster år 2015 jämfört med övriga studenter, men det är på inget sätt ett-till-ett förhållande.

Större chans för män att få högst inkomster

Det finns dock en tydlig könsskillnad. För män med toppbetyg var det 29 procent som senare tillhörde gruppen med högst inkomster i sin årskull, medan motsvarande andel för kvinnor med toppbetyg var 12 procent.

Bland övriga studenter var det 11 procent bland männen som tillhörde gruppen med högst inkomster medan motsvarande andel för kvinnor var 3 procent. Sannolikheten för att en man utan toppbetyg skulle få en av de högsta inkomsterna var alltså nästan lika hög som för en kvinna med toppbetyg.

Toppbetyg har alltså ett samband med höga inkomster, i synnerhet för män. En svaghet med analysen är att de olika årskullarna har kunnat jobba olika länge. De som avslutade gymnasiet år 1991 hade 2015 potentiellt varit en del av arbetskraften i 24 år. För dem var sannolikheten 23 procent att 2015 ha en av de högsta inkomsterna i årskullen. För dem som gick ut med toppbetyg 2001 och alltså bara kunnat jobba i 14 år var motsvarande sannolikhet bara 17 procent.

90 procent läser vidare efter gymnasiet

En förklaring till de högre inkomsterna kan vara att nästan 90 procent av personerna med toppbetyg i gymnasiet läser vidare på universitet eller högskola. När de kommer ut på arbetsmarknaden kan de ha fått en låg ingångslön. Men i och med att eftergymnasial utbildning ofta leder till jobb som har en bättre löneutveckling har toppstudenterna på längre sikt större sannolikhet att bli höginkomsttagare. För att rensa för denna effekt uppskattar vi sannolikheten att tillhöra toppinkomsttagarna inom respektive årskull 14 år efter avslutade gymnasiestudier.

Det innebär att vi undersöker inkomsterna för åren 2005, 2010 samt 2015. Vi ser fortfarande att sannolikheten att få en toppinkomst minskar mellan årskullarna, men skillnaden är betydligt lägre. En slutsats kan vara att sambandet mellan toppbetyg och toppinkomster blivit svagare.

Som vi redan konstaterat innebär den korta tiden efter avslutade gymnasiestudier att toppstudenterna inte hunnit dra fördel av den högre inkomstutveckling som en eftergymnasial utbildning ofta ger. I och med att det även finns en viss löneskillnad mellan könen bidrar detta till att vi underskattar skillnaden mellan könen. Det vill säga, ju längre tid personer har jobbat desto större blir skillnaderna mellan män och kvinnor.

Större chans att toppstudenter flyttar

Det finns även ett samband mellan betygen och sannolikheten att man flyttar från kommunen man bodde i under gymnasietiden. Bland de som hade toppbetyg var det 25 procent vanligare att flytta än bland övriga studenter. Det finns inte någon könsskillnad mellan personer med toppbetyg. Däremot är det vanligare för kvinnor utan toppbetyg att flytta jämfört med män utan toppbetyg. I detta fall ser vi inte heller någon tydlig förändring av andelen flyttare mellan de olika avgångsklasserna.